

Vzdělávání dětí a žáků s mentálním postižením v ČR

System a obsah vzdělávání

Předškolní vzdělávání dětí s mentálním postižením

▶ možnosti předškolního vzdělávání dětí s MP

- ▶ mateřská škola
- ▶ škola, třída, oddělení nebo studijní skupina zřízená podle § 16 odst. 9 školského zákona
- ▶ přípravný stupeň základní školy speciální

▶ předškolní vzdělávání plní funkci:

- ▶ *formativní*
- ▶ *informativní*
- ▶ *diagnostickou* - zařazení dítěte do dalšího vzdělávání
- ▶ *redukační* - rozvoj postižených funkcí
- ▶ *rehabilitační*
- ▶ *léčebně výchovnou*
- ▶ *respitní* - úleva rodičům

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV)

- ▶ Dne 24. srpna 2021 nabývá účinnosti Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (č.j. MSMT-44476/2020-6).
- ▶ Do Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV) byla začleněna nová část týkající se poskytování jazykové podpory dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka (nová podkapitola 8.4). Změna v RVP PV byla provedena v návaznosti na vyhlášku č. 271/2021 Sb., která je platná od 14. července 2021 a kterou se mění vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání. Novelizace se týká poskytování jazykové přípravy v předškolním vzdělávání. Účinnost této vyhlášky je od 1. září 2021.
- ▶ Mateřská škola uvede svůj školní vzdělávací program (ŠVP) do souladu s RVP PV ve znění výše uvedeného opatření ke dni 1. září 2021.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV)

- ▶ vymezení RVP PV v systému kurikulárních dokumentů
- ▶ předškolní vzdělávání v systému vzdělávání
- ▶ pojetí a cíle předškolního vzdělávání
- ▶ vzdělávací obsah
- ▶ vzdělávací oblasti
- ▶ vzdělávací obsah v ŠVP
- ▶ podmínky předškolního vzdělávání
- ▶ vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami
- ▶ vzdělávání dětí nadaných

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV)

- ▶ vzdělávání dětí od dvou do tří let
  - ▶ autoevaluace MŠ a hodnocení výsledků vzdělávání
  - ▶ zásady pro zpracování ŠVP
  - ▶ kritéria souladu RVP PV a ŠVP
  - ▶ povinnosti učitele mateřské školy
-
- ▶ **cíle předškolního vzdělávání:**
    - ▶ **rámcové cíle** - vyjadřují univerzální záměry předškolního vzdělávání
    - ▶ **klíčové kompetence** - představují výstupy, respektive obecnější způsobilosti, dosažitelné v předškolním vzdělávání
    - ▶ **dílčí cíle** - vyjadřují konkrétní záměry, příslušející té které vzdělávací oblasti
    - ▶ **dílčí výstupy** - dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty, které dílčím cílům odpovídají

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV)

▶ **rámcové cíle (3):**

- ▶ rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
- ▶ osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
- ▶ získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí

▶ **klíčové kompetence (5):**

- ▶ soubor předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot
- ▶ Kompetence k učení
- ▶ Kompetence k řešení problémů
- ▶ Kompetence komunikativní
- ▶ Kompetence sociální a personální
- ▶ Kompetence činnostní a občanské

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV)

▶ dílčí cíle (výstupy) v oblastech (5):

- ▶ Biologické
- ▶ Psychologické
- ▶ Interpersonální
- ▶ Sociálně-kulturní
- ▶ Environmentální

▶ vzdělávací obsah:

- ▶ *učivo*
- ▶ *očekávané výstupy* (co dítě na konci období zpravidla dokáže)
- ▶ *vzdělávací oblasti (5):* Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

Předškolní vzdělávání dětí s mentálním postižením

- ▶ **podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními:**
  - ▶ uplatňování principu diferenciacce a individualizace vzdělávacího procesu při plánování a organizaci činností, včetně určování obsahu, forem i metod vzdělávání
  - ▶ realizace všech stanovených podpůrných opatření při vzdělávání dětí
  - ▶ osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte zaměřených na samostatnost, sebeobsluhu a základní hygienické návyky v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení
  - ▶ spolupráce se zákonnými zástupci dítěte, školskými poradenskými zařízeními, v případě potřeby spolupráce s odborníky mimo oblast školství
  - ▶ snížení počtu dětí ve třídě v souladu s právními předpisy
  - ▶ přítomnost asistenta pedagoga podle stupně přiznaného podpůrného opatření

Předškolní vzdělávání dětí s mentálním postižením

▶ přípravná třída

- ▶ určeno pro (§ 47 novely školského zákona č. 82/2015):
  - ▶ děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj, přednostně děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky
  - ▶ min. 10 dětí
- ▶ o zařazení žáků do přípravné třídy základní školy rozhoduje ředitel školy na žádost zákonného zástupce dítěte a na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení
- ▶ obsah vzdělávání v přípravné třídě je součástí školního vzdělávacího programu
- ▶ nezapočítává se do povinné školní docházky

Předškolní vzdělávání dětí s mentálním postižením

- ▶ přípravná třída (§ 7 vyhlášky č. 48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, novely: č. 454/2006 Sb., č. 256/2012 Sb., č. 140/2018 Sb.)
  - ▶ max. počet dětí v přípravné třídě je 15
  - ▶ vzdělávání v přípravné třídě vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV)
  - ▶ učitel přípravné třídy vypracuje na konci druhého pololetí zprávu o průběhu předškolní přípravy dítěte
  - ▶ stanovuje podmínky, za kterých může být dítě z přípravné třídy vyřazeno
- výuka koncipována na 1 školní rok
- zřizovaná při základních školách

Předškolní vzdělávání dětí s mentálním postižením

▶ přípravný stupeň základní školy speciální

- ▶ školský zákon § 16, § 48, § 48a
- ▶ vyhláška č. 27/2016 Sb. § 17, § 25
- ▶ od 1. 9. 2010 RVP PV
- ▶ přiřazen k základní škole speciální
- ▶ samostatná jednotka
- ▶ pro děti: se středně těžkým MP, s těžkým MP, více vadami a autismem (vyhláška č. 27/2016 Sb., školský zákon)
- ▶ na 1 až 3 roky (možnost přestupu kdykoliv do prvního stupně ZŠ speciální)

Předškolní vzdělávání dětí s mentálním postižením

- ▶ nezapočítává se do povinné školní docházky
- ▶ výchovně-vzdělávací činnost zabezpečují současně nejvýše 3 pedagogičtí pracovníci (vyhláška č. 27/2016 Sb.)
- ▶ o zařazení dítěte do přípravného stupně základní školy speciální rozhoduje ředitel školy na základě písemné žádosti zákonného zástupce a písemného doporučení školského poradenského zařízení (školský zákon)
- ▶ do třídy přípravného stupně základní školy speciální lze zařadit dítě od školního roku, v němž dosáhne 5-ti let věku (školský zákon)
- ▶ součástí je místnost pro individuální práci, relaxaci, odpočinek, pohybové aktivity, cvičení
- ▶ počet 4 - 6 dětí ve třídě (vyhláška č. 27/2016, školský zákon)

ZÁKLADNÍ povinné VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S mentálním postižením

- ▶ pro žáky od 6 - 8 let až do max. 26 let
- ▶ možnosti základního vzdělávání žáků s MP
  - ▶ základní škola
  - ▶ škola, třída, oddělení nebo studijní skupina zřízená podle § 16 odst. 9 školského zákona
  - ▶ základní škola speciální

Základní škola

▶ základní škola

- ▶ **stupeň vzdělání:** základní vzdělání
- ▶ **povinná školní docházka 9 let**
- ▶ **hodnocení výsledků vzdělávání (§ 51-53 školského zákona):** klasifikačním stupněm, slovně, kombinací obou způsobů
- ▶ **učební dokument:** Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV)
  - ▶ **2. stupně:** 1. stupeň (1. - 5. ročník) - 1. období (1. - 3. ročník), 2. období (4. - 5. ročník); 2. stupeň (6. - 9. ročník)
  - ▶ **očekávané výstupy mají činnostní povahu,** jsou prakticky zaměřené, využitelné v běžném životě a ověřitelné

Základní škola - obsah vzdělávání

- ▶ V roce 2021 vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy revidovaný Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Cílem revize bylo modernizovat obsah vzdělávání tak, aby odpovídalo dynamice a potřebám 21. století. Nový RVP ZV zavádí vzdělávací oblast Informatika a rozvoj digitální gramotnosti žáků zařazuje na úroveň klíčové kompetence.
- ▶ Školy mohou začít vyučovat podle ŠVP upraveného v souladu s revidovaným RVP ZV od 1. září 2021. Nejpozději musí zahájit tuto výuku 1. září 2023 ve všech ročnících prvního stupně a 1. září 2024 ve všech ročnících druhého stupně.

Základní škola - obsah vzdělávání

- ▶ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV)
  - ▶ **část A:**
    - ▶ *vymezení RVP ZV v systému kurikulárních dokumentů*
  - ▶ **část B:**
    - ▶ *charakteristika základního vzdělávání*
  - ▶ **část C:**
    - ▶ *pojetí a cíle základního vzdělávání*
    - ▶ *klíčové kompetence*
    - ▶ *vzdělávací oblasti*
    - ▶ *průřezová témata*
    - ▶ *rámcový učební plán*

Základní škola - obsah vzdělávání

- ▶ **část D:**
  - ▶ *vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*
  - ▶ *vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných*
  - ▶ *materiální, personální, hygienické, organizační a jiné podmínky pro uskutečňování RVP ZV*
  - ▶ *zásady pro zpracování, vyhodnocování a úpravy školního vzdělávacího programu*
- ▶ **slovníček použitých výrazů**
- ▶ **příloha:**
  - ▶ *standards pro základní vzdělávání*

Základní škola - obsah vzdělávání

- ▶ **Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV)**
  - ▶ navazuje svým pojetím a obsahem na RVP PV a je východiskem pro koncepci rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání
  - ▶ vymezuje vše, co je společné a nezbytné v povinném základním vzdělávání žáků, včetně vzdělávání v odpovídajících ročnících víceletých středních škol
  - ▶ specifikuje úroveň klíčových kompetencí, jíž by měli žáci dosáhnout na konci základního vzdělávání
  - ▶ vymezuje vzdělávací obsah - očekávané výstupy a učivo
  - ▶ zařazuje jako závaznou součást základního vzdělávání průřezová témata s výrazně formativními funkcemi
  - ▶ stanovuje standardy pro základní vzdělávání, jejichž smyslem je účinně napomáhat při dosahování cílů stanovených v RVP ZV

Základní škola - obsah vzdělávání

- ▶ podporuje komplexní přístup k realizaci vzdělávacího obsahu, včetně možnosti jeho vhodného propojování, a předpokládá volbu různých vzdělávacích postupů, odlišných metod, forem výuky a využití všech podpůrných opatření ve shodě s individuálními potřebami žáků
- ▶ umožňuje modifikaci vzdělávacího obsahu, rozsahu a zaměření výuky, metod práce a zařazení dalších podpůrných opatření pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných
- ▶ je podkladem pro všechny střední školy při stanovování požadavků přijímacího řízení pro vstup do středního vzdělávání

Základní škola - obsah vzdělávání

▶ klíčové kompetence (6):

- ▶ souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti
- ▶ k jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají

- ▶ **Kompetence k učení**
- ▶ **Kompetence k řešení problémů**
- ▶ **Kompetence komunikativní**
- ▶ **Kompetence sociální a personální**
- ▶ **Kompetence občanské**
- ▶ **Kompetence pracovní**

Základní škola - obsah vzdělávání

- ▶ **vzdělávací oblasti (9) a příslušné vzdělávací obory:**
  - ▶ **Jazyk a jazyková komunikace** (*Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk*)
  - ▶ **Matematika a její aplikace** (*Matematika a její aplikace*)
  - ▶ **Informační a komunikační technologie** (*Informační a komunikační technologie*)
  - ▶ **Člověk a jeho svět** (*Člověk a jeho svět*)
  - ▶ **Člověk a společnost** (*Dějepis, Výchova k občanství*)
  - ▶ **Člověk a příroda** (*Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis /Geografie/*)
  - ▶ **Umění a kultura** (*Hudební výchova, Výtvarná výchova*)
  - ▶ **Člověk a zdraví** (*Výchova ke zdraví, Tělesná výchova*)
  - ▶ **Člověk a svět práce** (*Člověk a svět práce*)
  - ▶ **Doplňující vzdělávací oblasti** (*Dramatická výchova, Etická výchova, Filmová/Audiovizuální výchova, Taneční a pohybová výchova*)

Základní škola - obsah vzdělávání

- ▶ **vzdělávací obory:**

- ▶ vzdělávací obsah vzdělávacích oborů tvoří:

- ▶ *očekávané výstupy* (na konci 5. a 9. ročníku)

- ▶ *učivo* - strukturováno do jednotlivých *tematických okruhů* (*témat, činností*), prostředkem k dosažení očekávaných výstupů; učivo je na úrovni RVP školám doporučeno a na úrovni ŠVP se stává závazné

Základní škola - obsah vzdělávání

▶ průřezová témata (6):

- ▶ reprezentují v RVP ZV okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání
- ▶ jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot
- ▶ **Osobnostní a sociální výchova**
- ▶ **Výchova demokratického občana**
- ▶ **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**
- ▶ **Multikulturní výchova**
- ▶ **Environmentální výchova**
- ▶ **Mediální výchova**

Základní škola - obsah vzdělávání

▶ rámcový učební plán (RUP):

▶ vymezuje:

- ▶ začlenění vzdělávacích oblastí a vzdělávacích oborů do základního vzdělávání na 1. stupni (1. - 5. ročník) a na 2. stupni (6. - 9. ročník)
- ▶ minimální časovou dotaci pro jednotlivé vzdělávací oblasti (vzdělávací obory) na daném stupni základního vzdělávání
- ▶ rozsah a způsob využití disponibilní časové dotace
- ▶ celkovou povinnou časovou dotaci pro 1. a 2. stupeň základního vzdělávání (1. stupeň - 118 hodin, 2. stupeň - 122 hodin)
- ▶ povinnost zařadit a realizovat se všemi žáky na daném stupni průřezová témata
- ▶ poznámky ke vzdělávacím oblastem (vzdělávacím oborům) v RUP
- ▶ poznámky ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Podmínky vzdělávání žáků s podpůrnými opatřeními

- ▶ uplatňování principu diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností a při stanovování obsahu, forem i metod výuky
- ▶ všechna stanovená podpůrná opatření při vzdělávání žáků
- ▶ při vzdělávání žáka, který nemůže vnímat řeč sluchem, jako součást podpůrných opatření vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho potřebám a s jehož užíváním má zkušenost
- ▶ při vzdělávání žáka, který při komunikaci využívá prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace, jako součást podpůrných opatření vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho vzdělávacím potřebám

Podmínky vzdělávání žáků s podpůrnými opatřeními

- ▶ v odůvodněných případech odlišná délka vyučovacích hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo dělení a spojování vyučovacích hodin
- ▶ pro žáky s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem případné prodloužení základního vzdělávání na deset ročníků
- ▶ formativní hodnocení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- ▶ spolupráce se zákonnými zástupci žáka, školskými poradenskými zařízeními a odbornými pracovníky školního poradenského pracoviště, v případě potřeby spolupráce s odborníky mimo oblast školství (zejména při tvorbě IVP)
- ▶ spolupráce s ostatními školami

Základní škola speciální

- ▶ **žáci základních škol speciálních:**
  - ▶ žáci se středně těžkým mentálním postižením
  - ▶ žáci s těžkým mentálním postižením
  - ▶ žáci s hlubokým mentálním postižením
  - ▶ žáci se souběžným postižením více vadami
  - ▶ žáci s poruchou autistického spektra
- ▶ **ZŠ speciální** vychovává a vzdělává žáky s takovými nedostatky rozumového vývoje, pro které se nemohou vzdělávat podle vzdělávacích programů běžné základní školy, jsou však schopni osvojit si elementární vzdělání (Švarcová, 2011)
- ▶ **stupeň vzdělání:** základy vzdělání

Základní škola speciální

▶ cílem ZŠ speciální je:

- ▶ rozvíjení přiměřených poznatků a pracovních dovedností
- ▶ vybavit žáky triviem (čtení, psaní, počty)
- ▶ rozvíjení komunikačních a motorických schopností
- ▶ vypěstování návyků a dovedností samostatnosti a sebeobsluhy
- ▶ připravovat žáky k dalšímu vzdělávání
- ▶ získat kvalifikaci k vykonávání jednoduchých pracovních činností
- ▶ vybavit žáky takovými vědomostmi, dovednostmi a návyky, které jim umožní, aby se v maximální možné míře zapojili do společnosti
- ▶ vést žáky k přátelskému a kladnému vztahu k lidem
- ▶ vést žáky ke kultivovanému společenskému chování

Základní škola speciální

► specifika ZŠ speciální:

- odborné speciálně pedagogické vzdělání učitelů a pracovníků školy
- školní třídy přizpůsobené potřebám žáků s těžším MP
- přizpůsobený rozvrh i pracovní tempo
- klidné, nehlučné, nestresující, bezpečné prostředí
- pomoc poradenských zařízení (SPC, psychologové, další odborníci)
- ze strany pedagoga je nutná vnitřní motivace zaměřená emocionálně, trpělivost, tvořivost, vysoce individuální přístup, úzký vztah mezi pedagogem a žákem (rodiči)
- mimořádný význam má estetické cítění
- prolínání předmětů, osnov
- přizpůsobovat se individuálním možnostem žáků

Základní škola speciální

- ▶ **alternativní a netradiční formy práce na ZŠ speciální:**
  - ▶ alternativní a augmentativní komunikace (piktogramy, sociální čtení, globální čtení, VOKS)
  - ▶ polohování
  - ▶ facilitační techniky (Vojtova metoda, Bobathova metoda, Orofaciální regulační terapie Castilla Moralese)
  - ▶ masáže (doteková terapie, míčková facilitace)
  - ▶ TEACCH program (individuální přístup, strukturované prostředí a vizuální podpora)
  - ▶ terapie (muzikoterapie, arteterapie, dramaterapie, terapie hrou, ergoterapie, psychomotorika, zooterapie, aromaterapie)
  - ▶ Bazální stimulace (stimulace pomocí somatických, vibračních, vestibulárních, čichových a chuťových, sluchových a zrakových, komunikativních a sociálně-emocionálních podnětů)
  - ▶ Snoezelen (Bílý pokoj, relaxační místnost)

Základní škola speciální - obsah vzdělávání

- ▶ Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální - RVP ZŠS
  - ▶ 2. stupně:
    - ▶ 1. stupeň (1. - 6. ročník)
    - ▶ 2. stupeň (7. - 10. ročník)
  - ▶ očekávané výstupy v podmiňovacím způsobu
  - ▶ hodnocení: slovně
- ▶ část A:
  - ▶ *vymezení RVP ZŠS, specifické principy RVP ZŠS*
- ▶ část B:
  - ▶ *charakteristika oboru vzdělání - základní škola speciální*

Základní škola speciální - obsah vzdělávání

▶ část C:

▶ *díl I - vzdělávání žáků se středně těžkým MP*

- ▶ pojetí a cíle
- ▶ klíčové kompetence (6)
- ▶ vzdělávací oblasti (9)
- ▶ průřezová témata (6)
- ▶ rámcový učební plán

▶ *díl II - vzdělávání žáků s těžkým MP a souběžným postižením více vadami*

- ▶ pojetí a cíle
- ▶ klíčové kompetence (5) - chybí *kompetence občanské*
- ▶ vzdělávací oblasti (5)
- ▶ chybí *průřezová témata*
- ▶ rámcový učební plán

Základní škola speciální - obsah vzdělávání

- ▶ *díl I - vzdělávání žáků se středně těžkým MP*
  - ▶ vzdělávací oblasti (9) a vzdělávací obory:
    - ▶ *Jazyková komunikace (Čtení, Psaní, Řečová výchova)*
    - ▶ *Matematika a její aplikace (Matematika)*
    - ▶ *Informační a komunikační technologie (Informační a komunikační technologie)*
    - ▶ *Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět)*
    - ▶ *Člověk a společnost (Člověk a společnost)*
    - ▶ *Člověk a příroda (Člověk a příroda)*
    - ▶ *Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)*
    - ▶ *Člověk a zdraví (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova, Zdravotní tělesná výchova)*
    - ▶ *Člověk a svět práce (Člověk a svět práce)*

Základní škola speciální - obsah vzdělávání

- ▶ *díl II - vzdělávání žáků s těžkým MP a souběžným postižením více vadami*
  - ▶ vzdělávací oblasti (5) a vzdělávací obory:
    - ▶ *Člověk a komunikace (Rozumová výchova, Řečová výchova)*
    - ▶ *Člověk a jeho svět (Smyslová výchova)*
    - ▶ *Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)*
    - ▶ *Člověk a zdraví (Pohybová výchova, Zdravotní tělesná výchova, Rehabilitační výchova)*
    - ▶ *Člověk a svět práce (Pracovní výchova)*

Základní škola speciální

▶ část D:

- ▶ *vzdělávání žáků s kombinací postižení*
- ▶ *materiální, personální, hygienické, organizační a jiné podmínky pro uskutečňování RVP ZŠS*
- ▶ *zásady pro zpracování školního vzdělávacího programu (ŠVP)*
- ▶ *slovník použitých výrazů*

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM V RÁMCI PROFESNÍ PŘÍPRAVY

- ▶ profesní příprava - příprava na profesní činnosti podle schopností, možností a zájmů žáků s MP
- ▶ přispívá k podpoře k sociální inkluzi a ke zkvalitnění života
- ▶ možnosti profesní přípravy jedinců s mentálním postižením:
  - ▶ střední odborné učiliště (SOU), střední odborná škola (SOŠ) - pokud žák vyhoví požadavkům přijímacího řízení a jeho zdravotní způsobilost to dovoluje, může navštěvovat jakoukoliv střední školu
  - ▶ škola, třída, oddělení nebo studijní skupina zřízená podle § 16 odst. 9 školského zákona
  - ▶ odborné učiliště (OU)
  - ▶ praktická škola (PŠ) - dvouletá či jednoletá

Střední školy pro žáky s mentálním postižením

▶ odborné učiliště (OU)

- ▶ pro absolventy základní školy (žáky s LMP)
- ▶ navazuje na vzdělávací program základní školy, jehož učivo prohlubuje a doplňuje
- ▶ délka trvání 2 nebo 3 roky
- ▶ **obory:** Kovářské práce, Kamenické práce, Zámečnické práce a údržba, Papírenské práce, Prodavačské práce, Pekařské práce, Šití oděvů a další
- ▶ **ukončení:** závěrečná zkouška + vysvědčení, příp. závěrečná zkouška + výuční list (2 roky), závěrečná zkouška + výuční list (3 roky)
- ▶ **učební dokument:** Rámcové vzdělávací programy pro odborné vzdělávání (2009 - 2012)

Střední školy pro žáky s mentálním postižením

▶ praktická škola s dvouletou přípravou

▶ určena pro:

- ▶ absolventy základní školy (žáky s LMP)
- ▶ absolventy základní školy speciální (žáky se STMP)
- ▶ žáci, kteří ukončili základní školu v nižším než 9. ročníku
- ▶ v odůvodněných případech absolventy základní školy (žáky intaktní)

▶ zaměřena na přípravu pro výkon jednoduchých činností a činností v oblasti praktického života

▶ cílem je: rozšířit všeobecné vzdělání dosažené v průběhu povinné školní docházky; vybavit základy odborného vzdělání a základy manuálních dovedností v oboru dle zaměření

▶ učební dokument: Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání praktická škola dvouletá (od 1. 9. 2012)

Střední školy pro žáky s mentálním postižením

▶ praktická škola s jednoletou přípravou

▶ určena pro:

- ▶ absolventy základní školy (žáky s LMP)
- ▶ absolventy základní školy speciální (žáky se STMP, TMP) - prohlubuje učivo ZŠ speciální
- ▶ žáky s těžkým zdravotním postižením, zejména s těžkým mentálním postižením, s více vadami a autismem

▶ cílem je: příprava na práci v chráněných pracovištích, na pomocné a úklidové práce v sociálních či zdravotnických zařízeních, popř. v MŠ či školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona

▶ odborné předměty: rodinná výchova, ruční práce a praktická cvičení

▶ důraz se klade na praktická cvičení (12 hodin týdně)

▶ ukončení: závěrečná zkouška + vysvědčení o závěrečné zkoušce

▶ učební dokument: Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání praktická škola jednoletá (od 1. 9. 2012)

Celoživotní vzdělávání osob s mentálním postižením

- ▶ možnosti dalšího vzdělávání osob s mentálním postižením
  - ▶ večerní školy
  - ▶ kurzy k doplnění vzdělání
  - ▶ aktivační centra

Celoživotní vzdělávání osob s mentálním postižením

▶ večerní školy

- ▶ pro absolventy základních škol speciálních, pro absolventy praktických škol
- ▶ pro osoby, které neměly dříve možnost absolvovat povinnou školní docházku
- ▶ zřizovatelem jsou často **zapsané spolky** (dříve občanská sdružení, např. Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením)
- ▶ vznik iniciují rodiče, pracovníci v sociálních službách a další odborníci, kteří mají zájem dále osoby s mentálním postižením rozvíjet
- ▶ výuka probíhá v prostorách školy (výjimečně domova pro osoby se zdravotním postižením), v odpoledních hodinách, 2x týdně, 2 - 3 hodiny
- ▶ výuka se neřídí vzdělávacími programy

Celoživotní vzdělávání osob s mentálním postižením

- ▶ **cíl:** rozvíjení komunikačních dovedností, opakování učiva, orientace v životě, čtení časopisů a knih, psaní dopisů, práce s PC, rozvoj estetického vnímání, hybnosti, popř. učení se cizím jazykům
- ▶ hlavním smyslem je prohlubování sociálních kontaktů a smysluplné trávení volného času

Celoživotní vzdělávání osob s mentálním postižením

- ▶ kurzy k doplnění vzdělání
  - ▶ kurzy poskytuje:
    - ▶ základní škola
    - ▶ základní škola speciální
  - ▶ určeno pro:
    - ▶ osoby, které započaly vzdělání, ale neměly možnost získat adekvátní vzdělání odpovídající jejich možnostem
    - ▶ osoby, které byly dříve zbaveny povinnosti vzdělávat se
    - ▶ častými účastníky kurzů jsou klienti domovů pro osoby se zdravotním postižením
  - ▶ kurz pro získání základního vzdělání (školský zákon, § 55)
  - ▶ kurz k získání základů vzdělání poskytovaný základní školou speciální

Celoživotní vzdělávání osob s mentálním postižením

▶ aktivační centra

- ▶ školské zařízení
- ▶ poskytování vzdělávacích aktivit dospělým osobám s MP s absolvovanou povinnou školní docházkou
- ▶ podpora v nalezení uplatnění na chráněném nebo otevřeném trhu práce